

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Trst, Ulica Martiri della Libertà
(Ul. Commerciale) 5/1. Tel. 2-770
Za Italijo: Gorica, P.zza Vittoria
18/II. Pošt. pred. (casella post.)
Trst 431. Pošt. č. r.: Trst, 11/0464
Poštnina plačana v gotovini

NOVI LIST

Posamezna števil. 35.— lir
N A R O Č N I N A:
tromesečna lir 400 - polletna lir
750 - letna lir 1450 • za inozem-
stvo: tromesečna lir 700 - pol-
letna lir 1300 - letna lir 2600.
O g l a s i p o d o g o v o r u
Spedizione in abb. postale I. gr.

ST. 428

TRST, ČETRTEK 6. DECEMBRA 1962, GORICA

LET. XI.

OB 10. KONGRESU ITALIJANSKE KOMUNISTIČNE STRANKE

Potrditev obstoja dveh komunističnih taborov

Na strani Sovjetske zveze večina evropskih komunističnih strank - Kitajski odposlanec v polemичnem govoru obrazložil stališče svoje stranke do mnogih mednarodnih vprašanj

V središču pozornosti italijanske in tudi mednarodne javnosti je te dni 10. kongres Italijanske komunistične stranke, ki se je začel v nedeljo v Rimu in ki še ni zaključil svojih del. Vzrok tolikšnega zanimanja pa niso toliko razprave o programu in stališčih stranke do notranjepolitičnih problemov Italije, temveč izjave, ki jih na govorniškem odru dajejo predstavniki inozemskih komunističnih strank, kateri prisostvujejo poteku kongresa kot gostje in opazovalci.

Največje zanimanje in pravcato senzacija pa je doslej prav gotovo povzročil voditelj kitajskega odposlanstva Cao Ji Ming, ki je nastopil v torek. Vsebina njegovega govora je zlasti zato zanimiva, ker potrjuje, da sta se v komunističnem svetu izoblikovala dva tabora, med katerima obstajajo bistvene razlike, ki se med drugim tičejo samega komunističnega nauka.

Kot izhaja tudi iz poteka rimskega partijskega kongresa, tvorita prvi in gotovo najmočnejši tabor Sovjetska zveza in ogromna večina evropskih komunističnih strank, drugi tabor pa predstavlja Kitajska, katere glasnik je v Evropi mala Albanija.

Kot smo že omenili, je ta razcepljenost prišla najbolj do izraza v torek, ko je kongres »pozdravil« kitajski predstavnik Cao Ji Ming.

RAZLIKE V MEDNARODNI POLITIKI

Ko je govoril o zunanji politiki, je med drugim dejal, kako razvoj dogodkov v svetu danes dokazuje, da se »razmerje sil stalno spreminja v korist socializma« in da so »imperializmu, zlasti ameriškem, dnevi šteti.« »Imperializem — je pristavil — v svojem smrtnem boju vodi napadalno politiko, kot dokazujejo zadnji dogodki na Kubi, kjer se je Amerika izkazala, da igra vlogo orožnika mednarodne reakcije. Kennedy uporablja protirevolucionarno taktiko, ki je toliko bolj nevarna in avanturistična, ker se v znaku miru oborožuje in pripravlja na vojno. Zato je boj za mir tesno povezan z bojem proti imperializmu.«

V čem obstaja »boj proti imperializmu« pa je Cao Ji Ming pojasnil takole: »Boj narodov za osvoboditev in socializem je odločilne važnosti za ohranitev miru. Na vsak napad je treba odgovoriti s protinapadom. Kitajska je vedno podpirala revolucionarne borbe tlačanih narodov in bo na tej poti vztrajala.«

Vse te besede izvenijo kot očitna kritika stališč, ki jih v mednarodni politiki zagovarjajo tako italijanski komunisti kot Sovjetska zveza. Njen predstavnik Kozlov je namreč samo 24 ur prej na istem govorniškem odru poudaril, da se danes svet more izogniti vojni in živeti v mirnem sožitju, četudi imperializem ni spremenil svoje narave in čeprav se je razmerje sil med dvema obstoječima taboroma spremenilo v korist socializma.

NAPAD NA JUGOSLOVANE

Kitajski komunisti pa ne priznavajo pravilnosti načela mirne koeksistence, temveč sodijo, da bodo le orožje in revolucije priborile zmago socializmu.

V tej zvezi je Cao Ji Ming sprožil tudi izredno oster napad na jugoslovanske voditelje in zlasti na predsednika Tita, ki je približno ob isti uri došel v Moskvo, kjer so ga z vsemi častmi sprejeli Hruščev in številni njegovi sodelavci. Očitno je, da so zato kitajski očitki in napadi leteli ne samo na Jugoslovane, temveč v prvi vrsti na sovjetske voditelje.

»Revizionistična Titova klika — je med drugim izjavil kitajski predstavnik — je upropastila socialistične pridobitve jugoslovanskega ljudstva in obnovila kapitalizem. Titova klika nudi prevratniške agente za boj

proti socialističnemu taboru, slabi revolucionarnega duha proletariata in hoče, da bi ljudstvo ostalo suženj kapitalizma.«

Med mrmranjem dela zborovalcev je Cao Ji Ming še dodal, da je »Titova klika sto odstotno izdala komunizem in postala poseben oddelek v službi ameriškega imperia- lizma.«

OSTALE RAZLIKE

Druga točka, v kateri se kitajski komunisti razlikujejo od sovjetskih in ostalih komunistov, se tiče tolmačenja marksističnega nauka in zlasti taktike, ki naj delavski razred v posameznih državah privede do oblasti. Medtem ko je Togliatti zagovarjal stališče, da se more do socialistične ureditve družbe priti tudi postopno in po miroljubni poti, je kitajski predstavnik to zanikal in dejal, da sta »revolucija in diktatura proletariata« edino pravilna pot, ki lahko privede v socializem.

Da bi dokazal pravilnost svojega stališča, je navedel dogodke, ki so se po drugi svetovni vojni pripetili na Kitajskem, in pri tem dobesedno izjavil: »Naša stranka je zmagala, ker je namesto oportunistične smeri izbrala revolucionarno pot,« kar očitno predstavlja nov očitek italijanskim komunistom, ki se po zadnji vojni niso odločili za enako taktiko in politično smer v boju za oblast v državi.

Govoril je o Albancih, a mislil na Hruščeva

Cao Ji Ming je zatem odločno vzel v obrambo albanske komuniste in pri tem izredno ostro napadel Italijansko komunistično partijo. »Enostranski in neutemeljeni napadi na eno izmed marksistično-leninističnih partij, kot je albanska partija — je dejal — predstavljajo skrajno nevarno dejanje.« Italijanskim komunistom je hkrati očital, da so svoj kongres spremenili v tribuno za napade na druge komunistične partije in na samo kitajsko komunistično stranko.

»Kitajski komunisti — je končno pristavil Cao Ji Ming — imajo drugačna stališča kot nekateri italijanski tovariši o nekaterih važnih vprašanjih, in sicer o boju za strukturne reforme, o jugoslovanskem revizionizmu, o napadih na albanske komuniste in še o nekaterih važnih mednarodnih problemih.«

»Stališče Italijanske komunistične partije o teh vprašanjih — je zaključil kitajski za-

stopnik — ni v skladu s skupno moskovsko izjavo iz leta 1957 in leta 1960, ne koristi mednarodnemu komunističnemu gibanju, proletarski vzajemnosti, boju proti imperializmu in obrambi miru ter zato ne ustreza tudi osnovnim koristim italijanskega ljudstva.«

Čeprav ni Cao Ji Ming niti z besedico neposredno omenil Sovjetske zveze, iz celotnega njegovega govora jasno izhaja, da so tarča njegovih napadov bili predvsem Hruščev in drugi sedanji sovjetski voditelji. Naj bo mnenje o njegovi analizi svetovnih in drugih dogodkov kakršnokoli, vendar je treba priznati, da ima kitajski predstavnik to zaslugo, da je bil v svojih izjavah izredno jassen. Mednarodna javnost, ki doslej ni bila natančno obveščena, v čem se Sovjetska zveza in Kitajska pravzaprav razlikujeta, je danes tudi s tem seznanjena. In prav to dejstvo predstavlja največjo zanimivost in značilnost 10. kongresa KPI.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 9. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Bratec in sestrica«, radijska igra, igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem (Cerkveni zbor iz Mačkovelj); 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Ansambla »Plavi Jadran« in »Veseli pevci«; 17.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 18.30 Poklici in razvedrila: »Sodarjja« (Rado Bednarik); 21.00 Iz slovenske folklore: »Strup jest tebe zaratim« (Lelja Rehar); 21.30 Sodobna simfonična glasba.

• PONEDELJEK, 10. decembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklore: »Strup jest tebe zaratim« (Lelja Rehar); 18.00 Sopranistka Ileana Bratuž. Na sporedu so samospevi Lucijana Marije Škerjanca in Pavla Sivica; 18.30 Vabilo h glasbi: »Sugestija petja« (Pavle Merku); 20.30 Giuseppe Verdi: »Nabucco«, opera v štirih dej. Približno ob 21.15 »Opera, avtor in njegova doba« (Gojmir Demšar).

• TOREK, 11. decembra, ob: 12.00 Pomenek s poslušalkami; 17.20 Sem in tja po lahki glasbi; 18.00 Italijanska po radiju; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 21.30 Koncert violista Alda Bellija, pri klavirju Claudio Gherbitz; 22.00 Socialne vede.

• SREDA, 12. decembra, ob: 18.00 Z zborovskih natečajev Antonio Illersberg; 18.30 Jugoslovanski skladatelj — Vasilije Mokranjac: Koncertino za klavir, godalni orkester in dve harfi (Godalni ork. beograjske filharmonije vodi Krešimir Baranovič, pianistka Mirjana Vukdragovič), Vojislav Kostić; Caratteri, variacije za klarinet, klavir in 18 tolkal (zasedbo vodi Predrag Milošević, klarinetist Ernest Ačkun, pianistka Nada Vujčić); 19.00 Higiena in zdravje s posvetovalnico dr. Milana Starca; 20.30 »Vida Grant«, drama v štirih dejanjih (Ferdo Kozak), igrajo člani RO.

• CETRTEK, 13. decembra, ob: 12.00 Roman v nadaljevanjih — Ivan Pregelj: »Tolminci« (Martin Jevnikar); 18.00 Italijanska po radiju; 18.30 Koncert Tržaškega tria; 19.00 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu (Pavle Merku); 20.30 Simfonični koncert komornega orkestra »Alessandro Scarlatti«. Približno ob 21.35 Knjižne novosti — Franc Jeza: »Sandro De Feo in njegova knjiga Gli inganni«.

• PETEK, 14. decembra, ob: 12.00 Pomenek s poslušalkami; 18.00 Violinist Dejan Bravničar — Matija Bravničar: Sonata in modo antico; Fantazija; 18.30 Komorna glasba v Trstu v preteklem stoletju; 19.00 Radijska univerza — Maks Sah: Iz arabskega sveta: »Križarske vojne«; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Iz pesniških gajev: »Cene Vipotnik« (Alojz Rebula).

• SOBOTA, 15. decembra, ob: 14.40 Pojeta Ivo Robič in Betty Jurkovič; 15.30 »Vojakova zaročenka«, radijska drama (Edoardo Anton - Lada Mlekuž), igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil — poročila in komentarji o Vesoljnem cerkvenem zboru; 18.00 Sodobna slovenščina; 19.00 Družinski obzornik (Iv. Theuerschuh); 20.40 Zbor Slava Klovora iz Maribora; 21.00 Peter Iljič Čajkovski: Serenada za godala v C-duru, op. 48.

TEDENSKI KOLEDARČEK

9. decembra, nedelja: 2. adventna
10. decembra, ponedeljek: Loretska M. B.
11. decembra, torek: Danijel
12. decembra, sredo: Aleksander
13. decembra, četrtek: Lucija
14. decembra, petek: Dušan
15. decembra, sobota: Kristina

PREDAVANJE

O NOVI JUGOSLOVANSKI USTAVI

Na pobudo Društva Pravniki v Trstu bo v petek, 7. t. m., ob 20.30 v dvorani Slovenskega kluba v ulici Geppa 9, predaval o predosnutku nove jugoslovanske ustave dr. Jože Globevnik, sekretar Sekretariata za zakonodajo pri Izvršnem svetu LRS.

Vabila se lahko dvignejo pri Društvu Pravniki v Trstu.

Mešana komisija

V torek je končal svoje delo mešani italijansko-jugoslovanski odbor, ki se je zbral v Rimu na svoje deveto zasedanje. Odbor je ustanovljen na osnovi 8. člena londonskega memoranduma. Njegov namen je, proučevati položaj etničnih skupin v krajih tržaškega ozemlja, ki so prišli po razmejitvi pod jugoslovansko, odnosno pod italijansko upravo.

Odbor je zasedal od 20. novembra dalje. Jugoslovanski delegaciji je načeloval bivši generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak. Ob zaključku je komisija podala izjavo, ki ne pove nič več kakor smo zapisali zgoraj. Dodano je samo še, da bodo mnenja in podatki sporočeni oblastem obeh držav.

SOVJETSKA POMOČ

Indijski ministrski predsednik Pandit Nehru je v parlamentu izjavil, da bo Sovjetska zveza poslala Indiji v pomoč večje število lovskih in reakcijskih letal. Sovjetska zveza je tudi obljubila, da bo pomagala zgraciti v Indiji več tovarn za izdelavo letal vrste »MIG«. Nehru je še dodal, da je prekinila Rusija dobavo letal samo zaradi krize na Kubi, nikdar pa da ni preklicala svoje odločitve, da bo Indiji pomagala z orožjem. Spričo sedanje sovjetsko-kitajske napetosti se to tem bolj razume.

Potrebne oddaje

Tržaška slovenska radijska postaja je imela na programu v četrtek zvečer zanimivo in poučno oddajo. V okvirni priredbi »Lepo pisanje — vzori in vzgledi« prof. Bednarika so trije goriški srednješolci brali odlomke iz svojih literarnih prvencev. Nastopili so Nataša Pavlin z daljšo črtico, Vladimir Klanjšček z dvema pesmima, Natjuška Mavrič je pa prebrala dve krajši črtici.

Podobnih kulturnih oddaj, ki bodo gotovo dale pobude naši mladini, smo prav veseli.

TUDI ZANJO VELJA

V ameriškem mestu Santa Monica je namješčen svojevrsten, a pravičen sodnik za cestne prekrške. Te dni mu je prišla pod roko nič manj kot sestra ameriškega predsednika Kennedyja. Štiriinridesetletno go spo Patricijo Lawford je namreč policija prijela, ker je vozila avto z nepravdo šoferško izkaznico. Sodnik jo je obsodil, da bo morala za kazen skozi dva tedna obiskovati po bolnišnicah od neprevidnih avtomobilistov poškodovane otroke in iti enkrat molit na pokopališče, kjer leže smrtne žrtve avtomobilskih nesreč. Podobna kazna bi u tegnila strezniti tudi pri nas nemarne in divje voznike.

Pomoč iz Amerike

Vlada Združenih držav Amerike je sklenila, da bo podprla Jugoslavijo s presežki poljedelskih pridelkov v isti meri kot prejšnja leta. Nevarno je bilo, da bo ta pomoč izostala zaradi političnih nesporazumov, kar bi bilo spričo slabe letine usodno za Jugoslavijo.

Prejšnjo sredo pa je bil podpisan v beograjskem zunanjem ministrstvu sporazum o dobavi enega milijona in dvestotisoč ton krušnega žita, 30 tisoč ton olja in 22 tisoč petsto ton bombaža.

Tito v Moskvi

Kot omenjamo v današnjem uvodniku je maršal Tito v torek došel v Moskvo, kjer so ga sprejeli Hruščev in najvišji predstavniki sovjetske vlade. Na železniški postaji je jugoslovanskega predsednika in spremstvo toplo pozdravil Hruščev. V svojem govoru je ugotovil, da so sovjetsko-jugoslovanski odnosi dobri, in poudaril, kako si njegova vlada prizadeva, da bi še bolj poglobila stike z Jugoslavijo na vseh področjih. Gostom je končno zaželel, da bi se med bivanjem v Sovjetski zvezi prijetno počutili, in hkrati napovedal, da bodo z jugoslovanskimi predstavniki izmenjali misli tudi o mednarodnih vprašanjih.

Med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi bo predsednik Tito obiskal tudi Leningrad in Volgograd (bivši Stalingrad) ter na povratku v domovino še Kijev.

POVEČANA ETIJOPIJA

Pred kratkim je abesinski cesar proglasil združitev Eritreje z Etiopijo. Eritreja je bila od leta 1952 dalje v zvezi z Etiopijo le kot federativna država. Zdaj je pa deželni svet sam sklenil, naj postane sestavni del velikega abesinskega ali etijopskega cesarstva.

Eritreja, ki je bila do druge svetovne vojne italijanska kolonija, se nahaja ob Rdečem morju. Po površini meri 125 tisoč kvadratnih kilometrov in ima nekaj čez en milijon prebivalcev, ki so povečini Abesinci.

V DIM

Uporaba tobaka v Italiji neprestano narasča kljub prepovedi reklame za cigarete in kljub neprestanim zdravstvenim opominom o škodljivosti kajenja. V letu 1959/60 so v Italiji pokadili skoro 555 tisoč stotov tobaka, v naslednjem letu pa še 32.000 stotov več. V denarju povedano se pravi, da je šlo v dim 524 milijard lir!

Najhujši kadivci so v Rimu, kjer potroši vsak kadivec povprečno po 180.000 lir letno za tobak. Najbolj zmerni kadivci so v mestu Enna na Siciliji, kjer potroši vsak kadivec le 4000 lir na leto.

Zanimivo je nadalje da se razpeča v Italiji letno tudi 22.000 kg tobaka za njuhanje. Najhujši in skoraj edini »šnofarji« so v pokrajini Benetke, kjer je ostala ta navada še iz časa beneške republike.

Južnotirolski občni zbor

Dne 3. decembra je Južnotirolska ljudska stranka imela svoj občni zbor, na katerem je bil ponovno izvoljen za predsednika stranke dr. Silvius Magnago in štirje podpredsedniki dr. Friedl Volgger, dr. Dietl, dr. Benedikter in inženir Pupp. Mladi inženir je stopil na mesto senatorja Tinzla, dosedanjšega stalnega podpredsednika, ki je izjavil, da mu starost ne dovoljuje več političnih vodilnih mest. V resnici je inženir Pupp stopil v vodstvo stranke kot opozicija.

V opoziciji se nahajajo tudi državnozborni poslanca dr. Ebner in dr. Riz ter dr. Senoner. Njihove govore je mladina sprejela z žvižganjem in z vpitjem »pfuj«. Južnotirolska ljudska stranka, ki je doslej edina organizacija v deželi, je ohranila svoj značaj.

Vatikanški koncil 2.

Prva polovica zborovanj na vesoljnem cerkvenem zboru se bliža koncu. Na 32. glavni seji so koncilski očetje razpravljali o poglavju »De Ecclesia«.

V točkah, ki se tičejo uredbe zunanje strukture Cerkev, so se pojavila različna mnenja. Gre za sodelovanje in apostolat laikov v Cerkvi, o večji avtonomiji škofov in o odnosih med Cerkvijo in državo. Sama velika vprašanja, ki naj dajo Cerkvi večjo življenjskost.

Pomen laičnega sodelovanja je podčrtal tudi papež, ko je te dni povabil na koncil kot uradnega opazovavca francoskega katoliškega pisatelja in časnikarja Jeana Guíttona, ki je dober poznavavec moderne cerkvene zgodovine. Guítton je tudi član francoske akademije znanosti.

Na torkovi seji v baziliki sv. Petra se je prvi oglasil k besedi zagrebški nadškof dr. Seper, ki je v navdušenem govoru voščil papežu, da bi kmalu popolnoma premagal bolezen, ki ga je napadla pred dobrim tednom. Po nadškofovem govoru je vsa bazilika odmevala od bučnega ploskanja.

Medtem je pa papež že toliko ozdravel, da bo mogel biti osebno navzoč v soboto, 8. decembra, pri slovesnem zaključku prve polovice koncilskih zborovanj.

SOCIALDEMOKRATI V VLADI?

Razvoj vladne krize v Zahodni Nemčiji je dovedel do velikega presenečenja. Dosedanji kancler Adenauer je z odobritvijo krščansko-demokratske stranke povabil vodstvo socialdemokratske stranke, naj privoli v pogajanja za sestavo skupne vlade.

V ta namen se je Adenauer že sestal z glavnim tajnikom socialdemokratske stranke Ollenhauerjem. Pri pogajanjih bo sodeloval tudi župan zahodnega Berlina Willy Brandt, znani socialdemokratski prvak, kateremu je baje že ponudeno mesto podkanclerja v skupni vladi.

Če bodo razgovori uspešno zaključeni, bo koalicijska vlada imela krepko večino v parlamentu in bo lahko redno opravljala svoje posle do prihodnjih državnozbornih volitev leta 1965. Socialisti niso v Nemčiji na vladi že 32 let.

Odločitev odložena

Zadnji petek so se v Rimu sestali glavni tajniki štirih strank, ki podpirajo Fanfanjevo sredinsko-levičarsko vlado. Sestanek bi moral narediti konec govoricam, da ima sečanja vlada pred seboj še kratko življenje in da je z njenim odstopom morda tudi konec sredinsko-levičarske politike.

Ob zaključku omenjenega sestanka pa je bilo objavljeno uradno poročilo, v katerem so predstavniki strank poudarili, da hočejo z začetno politiko nadaljevati in obenem nu diti vladi vso podporo pri izvajanju njenega programa. Ugotovili so, da parlamentarno celo v sedanjem zasedanju zadovoljivo poteka, in sklenili, da se bodo ponovno stali v začetku prihodnjega meseca, da proučijo nadaljnji potek del v obeh zbornicah.

Iz tega poročila predvsem izhaja, da do konca tega leta vladi ne grozi nobena nevarnost, ker bo vprašanje njenega nadaljnega obstoja morda prišlo v razpravo prihodnjega meseca.

NOVICE

Ustaški napad

V glavnem mestu Zahodne Nemčije Bonnu je danes teden vdrla tolpa ustaških beguncev v poslopje jugoslovanskega predstavništva. Napadavci so streljali z revolverji in metali bombe po sobah. Opustošili so vse, kar jim je prišlo pod roke. Hišnika Momčila Popovića so smrtno nevarno ranili. Lažje je ranjen tudi uslužbenec Dovgan. Napadavci so streljali tudi na njegovega 12-letnega sina Berta. Deček pa je nepoškodovan ubežal in je iz sosednje hiše klical policijo na pomoč. Nekatere člane te tolpe so prijeli. S svojim početjem so se še bahali.

Švedsko poslaništvo, ki zastopa koristi Jugoslavije v Zahodni Nemčiji, je protestiralo pri nemški vladi in je zahtevalo ostro kaznovanje napadavcev in povračilo škode.

PRESEDNIK DEŽELE?

Ni še prišel do življenja zakon o deželni samoupravi Furlanije-Juljske krajine, ko se že ugiba v nekaterih krogih, kdo je najresnejši kandidat za deželnega predsednika. Pravijo, da so tudi v Rimu mnenja, naj bi prišel na to mesto poslanec Mario Toros iz Vidma. Namenjeni kandidat je danes na vodilnih mestih v pokrajinskem odboru demokršanske stranke v Vidmu. Za sedaj so to še samo gola ugibanja.

Zima obrača liste zgodovine

Nenadni mrzli val, ki te dni s hrume-njem burje stiska v ledene klešče vso Evropo, nas spominja na hude zime in mrazove, ki so vplivali na potek svetovne zgodovine preko človekovih računov.

Eden najstrahotnejših vzgledov, kako človek obrača in mraz obrne potek dogodkov, je umik Napoleonove »Velike armade« iz Moskve čez Berezino. Prav te dni mineva 150 let, odkar je prav taka zima, kot je letos, prekrižala račune tudi velikemu korziškemu osvajavcu. Ni računal na nevidnega generala, ki mu je padel v hrbet, na mraz. Nemški pisatelj in pesnik Heine pravi, da morda ne zadene krivda za strahotno umiranje od mraza toliko Napoleona samega, kot njegovega profesorja zemljepisa. Bodočemu cesarju ni razložil, da so ruske zime hude, zlasti za tenko oblečene vojake. Toda tudi sam profesor zemljepisa ni mogel vedeti, da bo prav zima leta 1812 ena najhujših v zadnjih dveh stoletjih. Napoleon še ni imel pri rokah vremenskih poročil, sicer bi morda vključil v svoje strateške načrte tudi element »vreme«. Manjkala mu je osnova za preračunanje vojnega pohoda, zato je njegova armada dobesedno zmrznila na ruskih planjavah, njegova krona pa mu padla z glave.

Le redki generali, ki so se rešili na pol zmrznjeni čez ledeno Berezino, so prinesli v svojih dnevnikih podatke o tisti strahoviti ruski zimi, ki je obrnila kolo zgodovine.

Ko se je francoska armada začela umikati 18. oktobra leta 1812 iz Moskve, je bila jesen še razmeroma topla. Šele 27. oktobra je toplomer kazal pod ničlo. Do 7. no-

Gospodarski čudež

Še pred nekaj meseci se je govorilo o blagostanju v Italiji kot o pravem gospodarskem čudežu. V zadnjih mesecih smo pa vsi občutili na lastni koži, kako neprestano rastejo cene najvažnejšim potrebščinam. Od lani do letos so se zvišale povprečno za 5 odstotkov, kar se pri srednjih mesečnih dohodkih že občutno pozna.

Povišek cen je povprečen, v resnici so se pa določene potrebščine podražile kar za sto odstotkov. Vlada se dobro zaveda tega položaja in je zato Fanfani sklical sejo medministrskega odbora za nadzorovanje cen. Ugotovili so, da povzročajo porast cen na drobno predvsem dolga veriga posredovavcev od proizvajavca živil do kupca na drobno.

USTAVNO SODISČE

V prejšnjem tednu sta izvolila senat in poslanska zbornica na skupni seji 45 predsednikov vrhovnega ustavnega sodišča. Ta visoki državni organ ima nadzorstvene dolžnosti in nalogo soditi tudi državnega predsednika in ministre, če se pregrešijo proti ustavnim členom. Izmed petinštiridesetih prisodnikov določijo za vsak slučaj posebej 16 članov, ki obenem z rednimi sodniki sestavljajo najvišji sodni dvor. Za člana prisodniškega zbora je bil izvoljen tudi dr. Karl Braitenberg, bivši poslanec južnotirolske ljudske stranke. Zgodilo se je prvič, da sedi tudi član narodnih manjšin v najvišjem sodišču.

vembra so južnjaški vojaki še prenašali prvi mraz. Potem pa se je privabil mrzli val od vzhoda. Že 15. novembra je tavalo desetisoče in desetisoče vojakov v snegu in viharju proti zahodu k Berezini. Na vsak korak se jih je na desetine sesedlo v sneg in ostalo na mestu — za vedno. Naslednje dni je pa pritiskala odjuga, ki je vse ceste in planjave spremenila v vlažno ledeno brozgo. Skozi to »rasputico«, kot ji pravijo Rusi, so tavale kolone prezebljenih in stradanih vojakov. Do reke Berezine so dospeli 26. novembra. Napoleon je bil s svojimi generali vred prepričan, da bo armada mogla iti preko po zamrznjeni vodi, pokriti kot običajno z debelimi ledenimi ploščami. Reka jih je prevarala, po valovih so se valili ledeni kosi. V naglici so pionirji zgradili most. V ognju harteč so se prerivali čez most pešci, konjeniki, topovi, pratež. Kdor je padel v zamrzo vodo, je bil zgubljen. Še hujša smrt je prežala na cele divizije, ki so na bregu čakale za prehod. Prav tisto noč je pritiskal strahovit mraz. Okrog 30 tisoč mož je kar otrpnilo. Živo srebro je neprestano padalo na 25 stopinj, na 30, nazadnje celo na štirideset.

Razkropljene armade so upale, da bo v Vilni kaj bolje. Na dan 8. decembra je pa bilo tam že 45 stopinj pod ničlo. Takega mraza tudi v Rusiji niso že dolgo pomnili. Ostanke slavne »Velike armade« so kar cepali od mraza. Na tisoče grenadirjem so morali kirurgi odrezati noge, da so jim rešili življenje.

Tako je prezgodnja in premrzla ruska zima pred 150 leti razblinila sanje mogočnega Napoleona o svetovnem cesarstvu.

Tržaškega

POKRAJINSKI SVET

Na torkovi seji tržaškega pokrajinskega sveta je odbornik Corberi v odgovoru na vprašanje svetovavca inž. Pečenka med drugimi sporočil, da je pokrajinska uprava sklenila prispevati dva milijona lir v sklad za pomoč od suše in toče prizadetim kmetovavcem. Uprava je nadalje sklenila odpisati plačevanje dodatnega davka na kmetijske dohodke, ki znaša skupno 6 milijonov lir.

ODOBRENI GOSPODARSKI NAČRTI 1962-63

Na osnovi predlaganega seznama javnih del in na osnovi razpoložljivih sredstev je Deželno skrbništvo za javna dela v Trstu v sredo odobrilo gospodarske načrte za leto 1962-63 vseh okoliških občin na Tržaškem.

Občini Devin-Nabrežina je bilo nakazanih 23 milijonov lir, občini Zgonik 8 milijonov in občini Repentabor 7 milijonov. Od nakazane vsote bo devinsko-nabrežinska občina potrošila 10 milijonov za ureditev in asfaltiranje občinskih cest, 4 milijoni pojdejo za izboljšanje turističnih naprav, 2 milijona sta določena za razširitev in ureditev javne razsvetljave, 4 milijoni so namenjeni za izredna popravila občinskih poslopij, 3 milijoni pa so nakazani za razširitev in ureditev vodovodnega omrežja.

Zgoniški občini so bili nakazani 3 milijoni za ureditev in asfaltiranje občinskih cest, 1 milijon je bil določen za razširitev vodovodnega omrežja, 4 milijoni pa pojdejo za popravila občinskih poslopij.

Od 7 milijonov, ki so bili nakazani repentaborski občini, bodo 800 tisoč lir potrošili

za preureditvena dela v občinskem kopašću v Velikem Repnu, 1.800.000 lir je določenih za ureditev centralne kurjave v otroškem vrtcu na Colu, 1 milijon 500 tisoč lir je nakazanih za popravila občinskih poslopij, 1 milijon 600 tisoč lir je namenjenih za zgraditev nove strehe v otroškem vrtcu na Colu, 1 milijon 300 tisoč lir pa za ojačanje javne razsvetljave.

Dolinski občini je bilo v okviru gospodarskega načrta nakazanih 16 milijonov, občini Milje pa 22 milijonov lir.

PRIJAVITE PRIDELEK VINA

Konzorcijalni trošarinski urad za občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor sporoča vinogradnikom, da morajo do 10. t. m. prijaviti količino letošnjega vinskega pridelka in količino vina, ki so ga imeeli dne 30. novembra v svojih kletih.

Prijavo lahko izpolnijo v trošarinskem uradu posamezne občine. Uradi so odprti vsak delavnik od 9. do 12. ure.

SMRT

Ni še minil mesec dni, odkar smo zvedeli za smrt gospe Besednjakove, soproge znane tržaškega trgovca z električnimi izdelki za hišno rabo. Prejšnji teden so pa naši doma mrtvega tudi njenega moža Jakoba Besednjaka. Menda ga je zadela kap. V kratkem času je odšel za večno za svojo soprogo. Pokojnemu želimo večni mir, sorodnikom pa tolažbe v hudi žalosti.

OBVESTILO KMETOVALCEM

V skladu s sklepi, ki jih je sprejel Odbor za proučevanje škode zaradi letošnje suše, je Kmetijsko nadzorništvo v Trstu začelo sprejemati proš-

nje za dodelitev prispevka ob nakupu močnih krnil, sena in drugih tehničnih pripomočkov.

Kmetovalci morajo prošnje izpolniti na posebnih obrazcih, ki jih dobijo pri svojih strokovnih organizacijah ali na Kmetijskem nadzorništvu.

Prošnje pa je treba predložiti Kmetijskemu nadzorništvu najkasneje do 15. decembra.

OBVESTILO ZIVINOREJCEM

Zivinorejce obveščamo, da je po obstoječih predpisih prepovedano rediti bikce, ki so stari nad 10 mesecev, če jih še ni potrdila pristojna komisija.

Zivinorejci, katerih bikci so že dovršili 10 mesecev starosti ali jih bodo dovršili do 31. decembra, morajo do 30. t. m. predložiti (preko svoje občine) prošnjo, naslovljeno na Pokrajinsko komisijo za potrditev bikov — Trst, ulica C. Ghega 6/I.

Za bikce, ki prihajajo iz rejskih središč in za bice plemenitih postaj, je treba priložiti prošnji tudi živinozdravniški izkaz, iz katerega je razvidno, da žival ni jetična in niti okužena po brucelozii.

Beneška Slovenija

BRDO

Po šestih letih požrtvovalnega dela je odstopil g. Benjamin Lendaro, predsednik občinske podporne ustanove (ECA). K temu koraku so ga prisilili družinski in osebni razlogi. Občani se mu zahvaljujejo za njegovo skrbno opravljeno službo.

Najemnik javnih del Cher Remo je začel z najetimi brezposelnimi domačini graditi novo poljsko cesto, ki bo peljala od Zarakovščka do Maškega brda. Naši kmetje so prav zadovoljni, ker bodo lažje vozili in hodili na svoje senožeti in njive. Pri nas moramo še vedno opravljati vsa poljska dela prav po srednjeveško. Vse je treba znositi na hrbtu od gnoja do pridelka, ker nam manjkajo poti iz kraja v kraj. Prav to naporno delo je tudi eden izmed mnogih vzrokov, da poljedelci zapuščajo domačo zemljo in si iščejo drugod lažjega zaslužka. Mehanizirano poljsko delo in sodobnim razmeram ustrezno kmetijstvo je pri nas še neznano. Prva pot za rešitev našega siromašnega poljedelstva, so pa prav take ceste in poti, ki vodijo na kmečke parcele.

SLENART

V torek podnoč se je pri nas pripetila precej huda nesreča. Domačinka Marija Rukin se je peljala s svojim možem na motorju proti domu. Bilo je že precej mrčno, ko sta počasi vozila po asfaltirani cesti. Nenadoma jima prekriža pot 74-letni sosed Lojze Jurman. Rukinka, ki je krmarila vespo, se ni mogla več izogniti. Podrta je starega moža na tla in tudi sama treščila ob asfalt. Povoženi Jurman ni tako hudo po bit, pač pa je ona po vsem telesu hudo poškodovana. Zdravniki le malo upajo, da bi okrevala. Njenemu možu se pa ni nič zgodilo.

PETJAH

Tujina še vedno terja nove žrtve med našimi izseljenci, ki morajo z domačije na delo po svetu. Namesto da bi se vračali domov z zaslužkom v žepu, jih pripeljejo v mrtvaških krstah. Tako se je zgodilo prejšnji mesec 27-letnemu mladeniču Virgiliju Golesu iz naše vasi. Delal je pri nekem predoru v Davosu na švicarskem. Kaže, da ga je podsulo kamenje in je nesrečnež izdihnil. Pred dvema letoma se je pri istem podjetju hudo ponesrečil njegov brat Aldo. Pogreb rajnega Golesa je pokazal, kako je bil fant priljubljen pri vseh. Bog mu daj mirno počivati.

Zborovanje živinorejcev v Bazovici

Na pobudo bazovske Zavarovalnice goveje živine je bilo konec prejšnjega tedna v župnijski dvorani v Bazovici zborovanje, ki so se ga udeležili številni živinorejci iz vseh vasi bazovske okolice. Predsednik zavarovalnice Zoro Grgič je najprej poročal o obisku, ki ga je odposlanstvo pred kratkim opravilo pri podpredfektu dr. Capponu. Visokemu predstavniku generalnega komisarjata je odposlanstvo obrazložilo stanje, v katerem se danes nahaja kmetijstvo na Tržaškem, in ga obenem seznanilo s predlogi, katerih izvedba bi po mnenju bazovskih živinorejcev mogla olajšati posledice sedanje krize.

Tako je odposlanstvo predlagalo, naj se dvigne cena mleku, kajti danes živinorejec dejansko dela z občutno zgubo. Proizvodni stroški so namreč višji od tega, kar živinorejci iztržijo od mleka. Da se prepreči izpraznitev hlevov, kar letos grozi zaradi posledic suše, je odposlanstvo predlagalo, naj se določi primeren prispevek za nakup krme. Predstavnik komisarjata je bil nadalje naprošen, naj posreduje, da bi Kmetijsko nadzorništvo odslej uvažalo živino iz branih pasem iz bližnjih jugoslovanskih krajev in ne iz Južne Tirolske kot doslej. Živina iz Jugoslavije bi namreč bila verjetno cenejša in bi se gotovo prej in bolje prilagodila novemu okolju. Končno je odposlanstvo predlagalo, naj se ukine troša-

rina na prisilno zaklano živino, s čimer bi živinorejci pri prodaji nekaj pridobili.

O vseh teh vprašanjih je zatem obširno govoril tudi ravnatelj Zveze neposrednih obdelovalcev zemlje dr. Rustia-Traina, ki je spremljal bazovsko odposlanstvo na obisk pri dr. Capponu. Sporočil je med drugim, da je bilo za od suše prizadete kmetovavce določenih skupno 15 milijonov lir podpore. Dalj časa se je pa zadržal pri vprašanju cene mleku in prišel do zaključka da bi živinorejci morali prejemati za liter mleka v hlevu najmanj 70 lir.

Na zborovanju je spregovoril tudi tajnik Kmečke zveze inž. Pečenko, ki je med drugim poudaril, da je vsota 15 milijonov lir, o kateri je govoril dr. Rustia-Traina, nezadostra in da zato ne bo mogla kdovekako keristiti oškodovanim kmetom. Prav tako prenizka je tudi predlagana cena mleku v hlevu, ki bi morala znašati najmanj 85 lir za liter.

Na koncu zborovanja je bilo sklenjeno, da bodo o obravnavanih vprašanjih sestavili posebno resolucijo, ki jo bodo poslali pristojnim oblastvom. Kar zadeva mleko, je prevladalo, kot se zdi, stališče, naj se njegova cena dvigne na 70 lir za liter.

Kot smo zvedeli, je o tem problemu že razpravljala prefekturna komisija za določevanje cen. Doslej pa še ni ničesar dokončnega sklenila.

GORISKO ANDREJEVANJE

Letošnji semenj svetega Andreja ne poteka kot običajno v deževnem vremenu, ampak v burji in mrazu, kar je še bolj oviralo prihod gostov in tujcev iz sosednih krajev. Druga novost je večje število vrtljakov, avtomobilčkov, strelšč in podobnih sejmarških privlačnosti. Postavili so jih ne samo po Travniku in na Telovadnem trgu, ampak tudi v Ljudskem vrtu, kjer so marsikatero zeleno trato poteptali v prah. Manj kot druga leta je pa kričavih prodajavcev vsakovrstne krame, katero ponujajo gledavcem v zgubo ali kar zastonj; vsaj tako se sami pridušujejo.

Novost so tudi nekatere gospodarske razstave. V veliki telovadni dvorani so postavljeni na ogled izdelki goriških obrtnikov

- Kanalska dolina

PODBONESEC

Po dolgem času se je tudi pri nas napravil korak naprej v gospodarskem življenju. Dolgo so ugibali gospodarji po Nadiški dolini, kaj bi se dalo ukreniti za izboljšanje življenja. Polja ni costi, gozd boleha, pač pa so še pašniki. Živinorejo je treba povzdigniti, so domislili nekateri naprednejši ljudje. Toda kako? S pomočjo Kmetijskega nadzorništva v Vidmu so prišli na misel, da bi uredili vzoren zadružni hlev za govejo živino.

Proti koncu prejšnjega meseca so res podpisali v Vidmu notarski akt o ustanovitvi zadružnega hleva v Rodci pri Podboscenu. Ljudje upajo, da bo ustanova doprinesla k povzdigi umne živinoreje in da bo za vzgled podobnim pobudam po vsej Nadiški dolini.

ZABNICE

Zabnice in Svete Višarje nad njimi postajajo vedno bolj privlačna točka zlasti za zimske izletnike. Nekdanji romarski vrh se spreminja v športno središče, kakor kje v Svici. Moderna vzpenjača mu je že spremenila lice. Po strmi stezi iz Žabnic ali še bolj iz Ovčje vasi ne srečuješ več romarskih procesij. Le tu pa tam se poti v hrib kak izletnik ali revna romarska para. Kdor pa ima količkaj cvenka v žepu, se v nekaj minutah pripelje iz doline na vrh.

Kako vse drugače bo kmalu na tem romarskem kraju. Stare kramarske hišice in gostilnice se bodo kmalu umaknile močerno urejenim gostiščem. Prav v nedeljo so slovesno blagoslovili novi veliki hotel pri nekdanjem »Križu«. Na višini skoro 1800 metrov stoji velika hotelska stavba. Iz velike obednice si tudi v zimi moreš ogledovati zasnežene vršace vse naokoli kot v panorami. V gostišču, zgrajenem po načrtih stavbenika Della Mea, je udobnih prenočišč za 40 oseb. Za zgradbo hotela si je najbolj prizadeval trbiški župan Lindaver s pomočjo videmske turistične ustanove.

Pri zedelski otvoritvi so se po maši zbrali v restavraciji številni gostje. Pripeljali so se seveda z žičnico. Prismučala pa je tudi skupina športnikov kljub petnajstim stopinjam poč ničlo. Za božične praznike so baje oddani že vsi prostori v novem hotelu. Nekaj nenavadnega bo torej polnočnica na vrhu Višarij, ki so do letos vsako zimo mirno spale pod debelo snežno odejo.

in industrialcev. Moramo priznati, da je razstava okusno urejena. Med razstavljenimi predmeti prevladujejo pohištvo, keramika, lesna obrt, izdelki iz livarne v Strazicah in tkanine iz podgorskih tkalnic.

Obiščeš lahko tudi obrtno-umetniško razstavo na sedežu Trgovinske zbornice in filatelistično razstavo v občinski sejni dvorani. Prava gneča pa je bila na vinski pokušnji na pokritem trgu. Iz razgovorov med poznavavci dobre vinske kaplje smo slišali, da je po pokušnji marsikoga glava bolela. V vinu je precej bisulfita — ali pa je bila morda prevelika količina pokušanja? Letos bodo v večjem številu nastopili tudi zbori pri pevski tekmi v soboto, nedeljo in ponedeljek zvečer v veliki telovadni dvorani. Prav bi bilo, da bi na take tekme povabili tudi kak slovenski zbor, saj je polovica andrejevskih gostov z one strani meje.

V ponedeljek bo konec sejma, pravzaprav zabavišč. Le še kak vrtljak in avtomobilčki bodo škripali v opomin, da je zopet za nami eden izmed dolge vrste goriških Andrejevskih sejmov.

TURISTIČNA USTANOVA

V torek dopoldne je podtajnik Lombardi iz ministrstva za turizem umestil novi odbor Pokrajinske turistične ustanove. Predsednik je Mariano Peternel; v odboru seče še predstavniki organizacij, ki so posredno ali neposredno v zvezi s turizmom in gostinstvom. Kot zastopnika pokrajine sta člana PTU tudi svetovavca Zorzenon in Marinčič.

Turistična ustanova ima namen koordinirati delovanje raznovrstnih organizacij, ki se bavijo s tujskim prometom. Za našo pokrajino je važna tudi z gospodarskega stališča. V tem primeru ne gre samo za pobude v smeri različnih prireditev v poletnem času, ampak tudi za pravilno usmerjanje in izmenjavo turističnega dotoka zlasti iz obmejnih pokrajin.

NOVI PREFEKT

V soboto zvečer se je pripeljal v Gorico novi prefekt dr. Senio Princivalle. Ze v nedeljo zjutraj je sprejel na posvet glavne funkcionarje na prefekturi. Tisku in javnosti je razposlal kratek pozdravni proglas. V njem izraža željo po sočelovanju z vsemi v blagor pokrajine in njenih prebivavcev. Drugih točk ta proglas ne vsebuje.

Medtem ko pozdravljamo prvega vladnega predstavnika v Gorici, izražamo tudi pripadniki slovenske etnične skupine željo, da bi novi prefekt pravično presojal in urejal tudi naše pravice.

NA NAŠIH ŠOLAH

Po smrti ravnatelja Josipa Nemca je moralo šolsko skrbništvo ukreniti nekatere spremembe v vodstvu slovenskih srednjih šol. S smrtjo pokojnega ravnatelja sta bili izpraznjeni ravnateljski mesti učiteljska in strokovne šole. Zdaj je za ravnatelja učiteljska postavljen ravnatelj prof. Mihael Rožič, ki je že več let vodil do letošnjega oktobra, tudi ta zavod. Vodi obenem tudi srednjo šolo ter gimnazijo-licej. Kot vršilec ravnateljskih dolžnosti je prišel na stro-

Iz Goriške

kovno šolo dr. Štefan Bukovec. Obema voditeljema naših srednjih šol želimo dosti uspeha pri njunem odgovornem in važnem poslu.

OBCINSKA SEJA

Za jutri zvečer je sklicana seja občinskega sveta. Dnevni red obsega dolgo vrsto točk. Poleg interpelacij, na katere župan še ni odgovoril, so na vrsti še nove. V glavnem se tičejo mestnega regulacijskega načrta, naraščajoče draginje in vodarine za namakanje vrtov.

Nove točke na dnevnem redu so pa mestna užitnina in oddaje iste v najem za prihodnjih pet let. Socialistični svetovavci zavzemajo stališče, naj vzame pobiranje užitnine naravnost občina v svoje roke. Svetovavci bodo razpravljali tudi o najetju posojila 40 milijonov lir za povečanje stavbe Doma onemoglih in o razpisu stavbnih del za povečanje občinske hiše. Določili bodo tudi novo komisijo za pregled volilnih seznamov.

VRH

Po dolgem čakanju je tudi za našo vas ukrenila sovodenjska občina, pod katero spadamo, nekaj dobrega. V osnovni šoli bodo uredili zdravniško ambulanto za šolske otroke. Za šolskega zdravnika je postavljen doktor Stanko Perhavec iz Gorice, ki je na glasu kot skrben in dober zdravnik. Ambulanta bo začela poslovati po Novem letu.

Za naše družine je nova ustanova velikega pomena, ker ne bo več potreba v mrazu ali dežju voditi otroke k zdravniškemu pregledu v Sovodnje.

PODGORA

Kaj mislite, da bomo danes spet kaj novega povedali? Radi bi, če bi bilo kaj novega in lepega. Tako se moramo pa vrniti na staro, in to je tista naša slavna brv ali kakor ji vsi pravimo »pašarella« čez Sočo. V začetku je vse kazalo, da bodo dela šla brzo od rok in da nam že to zimo ne bo potreba delati dolgih ovinkov v Gorico. Zdaj pa gre vse nekam bolj počasi. Oporniki sicer že stojijo, a po vrhu mosta manjka še dosti. Cement se strjuje le počasi, ker je v tem mrazu potreba tudi en mesec, da se strdi. Voda, ki ni letošnjo jesen narastla kot običajno, ne ovira gradnje, pač pa mraz. Občutili so ga zlasti šolarji, ki so prej hodili čez brv v mesto, zdaj pa kolesarijo skozi mrklo Grojno v šolo.

SMRT

Prejšnji teden je umrla v Ljubljani gospa Josipina Komac, žena po bivšem ravnatelju Kmečke banke v Gorici. Po rodu je bila pokojnica iz Rihemberka. Z družino je živela dolga leta v Gorici. Po prvi vojni nekaj časa tudi v Ljubljani, kjer je imel njen mož Lojze znano bančno menjalnico pri Mikliču. Nato se je z družino spet vrnila v Gorico, kjer je umrl brž po drugi svetovni vojni njen mož. Zadnjih deset let je preživela v tesnih razmerah spet v Ljubljani.

—0—

V Gorici so prejšnji teden pokopali tudi znanega trgovca Antona Žigona. Imel je že dolgo let trgovino z usnjem in čevlji na Travniku. Naj počiva v miru, preostale naj pa tolaži božje usmiljenje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dve Spacalovi razstavi v Trstu

Po več letih je zdaj slikar Lojze Spacal spet predstavil javnosti svoje stvaritve. V Občinski galeriji prikazuje svoje grafike, v galeriji »La Cavana« pa oljnate slike. Na obeh razstavih je videti dela iz let 1958-62, to je od časa njegove zadnje razstave v Trstu. Kot znano, je v tem času razstavljal marsikje v Evropi in tudi na Bienali.

V Občinski galeriji si lahko ogledamo večje število njegovih grafik (ksilografij). Vse nosijo značilen pečat njegove umetniške osebnosti, vendar pa hkrati razodevajo, kako pot je napravil Spacal v svojem umetniškem razvoju od leta 1958 do danes. Medtem ko so grafike iz leta 1958 in delno še iz naslednjega leta v glavnem take, da bi jih lahko prištel k njegovemu ustvarjanju prejšnjih let, pa nastopi okrog leta 1960 pri njem preobrat, ki se jasno odraža v delih iz let 1960 do zdaj. V delih do leta 1960 prevladujeta še elementa dekorativne statičnosti in predmetnosti, čeprav že prestilizirane in povzdignjene v bolj ali manj abstraktne simbole, rešene teže gmote. V delih iz zadnjih dveh let pa prevladata elementa dinamike in nekakega notranjega doživljanja stvari kar bi morda lahko izrazili z besedami, da skuša Spacal čim globlje prodreti v bistvo, v notranjo strukturo gmote, v njeno organsko tkivo. Njegov abstraktizem je tako v bistvu prav malo abstrakten, ampak pomeni njegovo notranje doživljanje skrite, nikoli mirujoče, večne dinamike stvari in s tem življenja.

Gorje mu, ki v nesreči biva sam...

Dnevno se od vseh mogočih krajev sveta dvigajo opuzani SOS, ki trkajo na srca srečnežev, ki niso pozikusili, kaj pomenijo velike naravne katastrofe.

Dnevno odhajajo iz raznih krajev sveta prispevki, dnevno se križajo zahvale enega naroda drugemu in nove prošnje hudo prizadetih ljudi... dnevno segajo v listnice, da lahko po vesti pomagajo svojemu bližnjemu.

Uprava Slovenskega gledališča v Trstu je te dni prejela od Društva dramskih umetnikov Jugoslavije dopis, v katerem poziva društvo vse člane, naj po svojih močeh priskočijo na pomoč ponesrečenemu poplav v Makedoniji.

Kako naj bi ostali gluhi tem prošnjam? A kaj lahko nudi le ta mali gledališki ansambel? Ti dve vprašanji sta nam narekovali, da smo se odločili na širšo akcijo, ki bi angažirala v plemenitem tekmovanju vse tržaške Slovence.

V okviru našega delovanja smo organizirali za nedeljo, 9. decembra, ob 18. uri na Stadionu I. maj izredno ponovitev Pirandellove igre »Čepica s kraguljčki« in »Patent«.

Celoten inkaso predstave je namenjen makedonskim poplavljenecem. Poleg tega smo odločili, da

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V četrtek, 6. decembra, ob 15.30 in
v soboto, 8. decembra, ob 15.30
v Prosvetnem domu na Opčinah

Boško Trifunović

»PRAVLJICA O CARJU IN PASTIRJU«

mladinska igra v treh dejanjih

naši člani osebno obiščejo tržaške Slovence ter jim ponudijo vstopnice za predstavo.

Akcijo bodo vodili samo člani Slovenskega gledališča v Trstu.

Upamo, da bodo akcije, katere smo začeli, podprli z razumevanjem tako tisti, h katerim se bomo direktno obrnili, kot vsi ostali, katerih ne bomo mogli, a bodo po slovenskem tisku prebrali to obvestilo.

Nedeljska predstava na »Stadionu I. maj« naj bo izraz tople solidarnosti, ki je še toliko bolj občutena ob sleherni katastrofi. **SG v Trstu**

Ta njegov notranji razvoj, ki ga je treba oceniti popolnoma pozitivno, ker v resnici pomeni razvoj v globlje notranje doživljanje, dokazujejo bolj ali manj vse grafike iz zadnjih, posebno še iz zadnjih dveh let, a najznačilnejše ga izpričujejo morda podobe »Razburkano morje v salini«, »Kras v jeseni« in »Morska flora in favna«. V prvi teh podob je imenitno izrazil dinamiko razburkanih valov med statično poudarjenimi navpičnimi črtami posebnimi v morje zabiti kolli. Isto lahko rečemo o zelo poetični podobi »Morska flora in favna« in tudi o vseh drugih. Poglavje zase je podoba »Znamenja beračev«, v kateri je upodobil čudne hieroglif beračev na lesenih stenah in vratih kraških hiš. Sijajno je pri tem podal bogato strukturo lesa z njegovimi krogi in žilami, še zanimivejša pa je, da se je s tem v Spacalovem ustvarjanju spet začelo pojavljati zanimanje za človeški element, čeprav zaenkrat samo še v abstraktni obliki (preko znamenj človeške roke). Poleg prej omenjenih grafik je ta gotovo ena najboljših na razstavi.

Spacal je kot umetnik v neprestanem razvoju, nenehno išče, eksperimentira. Če rečemo išče, hočemo reči, da skuša prodreti še globlje v bistvo stvari in izraziti njihovo najbolj skrito in zato dozdevno abstraktno, a v resnici najbolj realno resničnost. Ima pa tudi nenavadno veselje za eksperimentiranje s formami in tudi to je znak umetniške vitalnosti.

O razstavi njegovih olj bomo poročali prihodnjič.

IZSLE SO »LITERARNE VAJE«

Izšla je prva letošnja številka dijaške revije »Literarne vaje«. Ta številka je na čisto lepi literarni ravni in živahno urejena. Glavni literarni sodelavec je Igor Tuta, ki je začel objavljati povest »Oba sva eno«. Vsebinska je pustolovska, hkrati pa hoče reševati Tuta psihološke probleme. Posebno zanimiv prispevek v tej številki je latinski prevod Župančičeve pesmi o Cicibanu »Naše luči«. Ilc razreda nižje gimnazije. Ta številka ima tudi humoristični kotichek. Zaključuje jo članek o nedavno umrlem ravnatelju slovenskega učiteljskega in strokovne šole v Gorici, profesorju dr. Josipu Nemcu.

Nenadna smrt dveh tržaških umetnikov

Te dni so pokopali v Trstu znanega, komaj 40-letnega slikarja Giannija Russiana. Slovel je zlasti po svojih izdelkih uporabne umetnosti. Bil je profesor na šoli za umetnost.

Nenadno je umrl tudi dirigent Glauco Curiel. Tudi ta je bil še mlad, imel je komaj 41 let. Zadnje čase se je začel močno uveljavljati širom Evrope. Njegova smrt pomeni hudo izgubo za tržaško glasbeno življenje.

V Rusiji se le nekaj premika

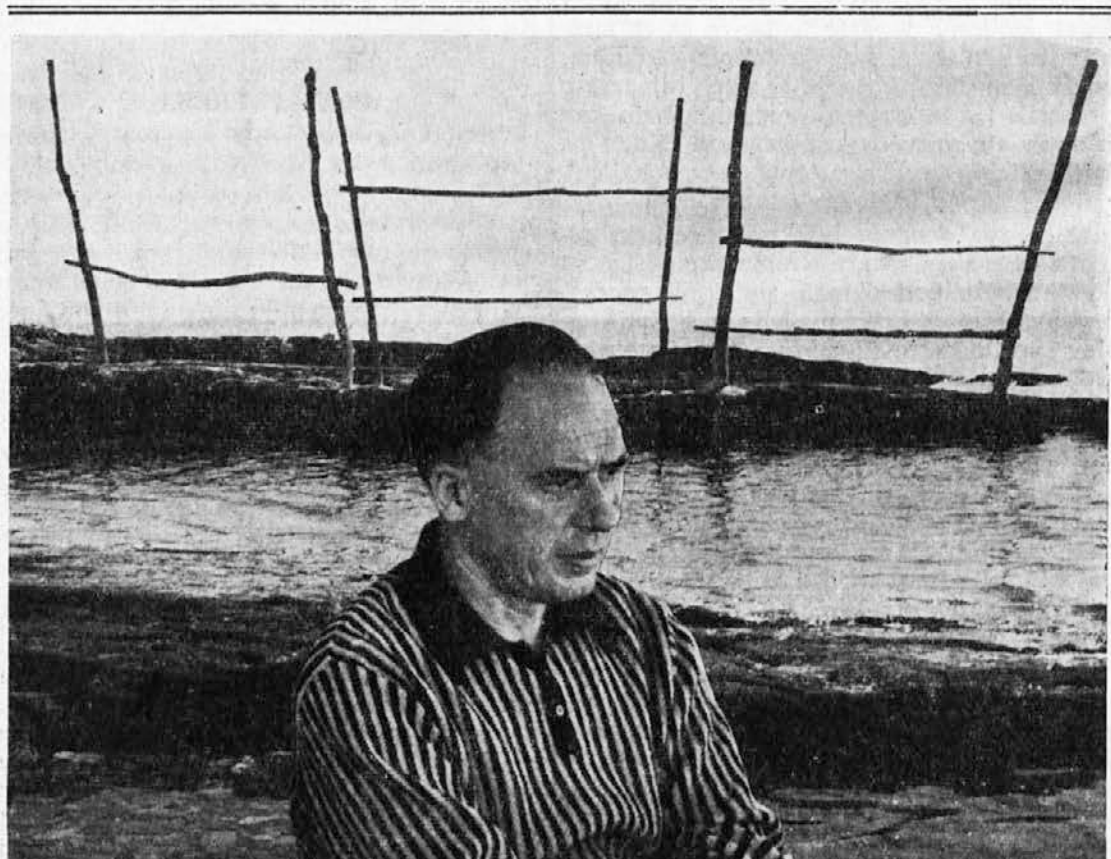
Sovjetski ministrski predsednik je v svojem govoru pred Centralnim komitejem sovjetske komunistične stranke dejal, da je on sam odredil objavo Jevtušenkove pesnitve »Stalinovi dediči« v glasilu komunistične partije »Pravda«. To je storil zato, ker so prej to pesnitev izključili iz neke zbirke pesmi. Hruščev je dodal, da je on tudi dal povod za objavo povesti »En dan v življenju Ivana Denisoviča« v reviji »Novi Mir«. Kot znano opisuje ta povest en dan v stalinovskih koncentracijskih taboriščih v arktični Sovjetski Rusiji. Nosilec zgodbe je obsojen popolnoma po nedolžnem in so ga poslali na odsluženje kazni v to taborišče.

»Pravda« je sedaj objavila protistalinovsko pesnitev mladega pisatelja Nikolaja Dorisa. V njej pripoveduje pesnik, kako je poslal Stalin njegovega očeta v smrt v sneg Sibirije. Pesnik omenja, da spominja prazni podstavek Stalinovega spomenika v Volgogradu, kot se sedaj imenuje Stalinograd, še vedno na diktatorja. Pesnik zaključuje: »Hotel bi, da postane prazni podstavek ob Sveti Volgi spomenik za bojavnike!«

Stara literarna garda se brani pred očitki v reviji »Oktjabr«. Revija je objavila pesnitev Jevgenija Dolmatovskega, ki očita mladi generaciji, da sodi o stvarih, ki jih ne razume. Dolmatovski se zavaruje z znanim opravičevanjem, da so Stalinovi sodniki verjeli, da Stalin o vseh zločinih, ki so se takrat dogajali, ni nič vedel. Mladi rod nima pravice soditi o njih, ampak je to samo stvar zgodovine, pravi. V očitnem namigovanju na Jevtušenka pravi pesnitev, da so »v pogrebu stalinovske generacije« korakali neki pivec koktajlov, več prijateljev divjih plesov in dekadentni pesnik, ki se baha, da je reformator.

V Moskvi so te dni odprli razstavo moderne umetnosti, v kateri ni nobenega dela v slogu tako imenovane »socialistične stvarnosti«.

Za recitacijski večer v Sportni palači v Moskvi v spomin na Majakovskega so v nekaj dneh prodali 14.000 vstopnic.

Akademski slikar Lojze Spacal

GOSPODARSTVO

Klinika čebelinih pikov

Če čebela piči, izpusti v dotično mesto nekoliko pantotenične kisline, ki je glavna spojina čebelinega strupa. Pantotenična kislina je zdravilna in mnogi so se je posluževali, še preden so jo kemiki spoznali. Zdravljenje s čebelinimi piki je namreč že zelo staro. Moderno zdravljenje s čebelinimi piki pa je staro komaj kakšnih 50 let. Najbolj se je razvilo na Japonskem, kjer deluje že 27 let posebna klinika, ki zdravi samo s čebelinimi piki oziroma čebelinim strupom. Kliniko vodi doktor Tomoni Ikuma, ki trdi, da se je dosedaj v kliniki zdravilo okoli 300.000 bolnikov, za katere so uporabili nad 300 milijonov čebel, torej za vsakega bolnika okoli 1.000 čebel.

Vse te čebele so oddajo svojega strupa poplačale s svojim življenjem. Znano je namreč, da pri vpiku čebela pusti v rani svoje želo, torej del sebe in zaradi tega pogine. To pa se zgodi samo pri vpiku človeka in sesavcev, pri katerih elastično mišičevje vlovi želo. Če pa čebela rabi svoje želo v naravno določeni namen, to je pregon drugih žuželk, potem lahko izvleče svoje želo.

Ker za zdravljenje ljudi potrebujejo tako veliko število čebel, so že pred časom iskali način, kako bi čebeli odvzeli strup brez pika. Izdelali so poseben postopek, med katerim čebela vpiči v malo blazinico in tam pusti svoj strup, želo pa izvleče popolnoma nepokvarjeno. Nabrani strup vbrizgavajo s pomočjo injekcijske igle.

Za zdravljenje s čebelinim strupom uporabljajo predvsem staro kitajsko spoznanje, po katerem ima človeško telo 360 »rituarih točk«. Z vbodljaji z iglo v te točke — seveda ne vedno iste — se lahko zdravi vsaka bolezen. Te točke je potrebno ugotoviti in poskrbeti, da čebela piči prav na dotično mesto ali se na isto mesto vbrizgne od nabranega strupa.

S čebelinim pikom zdravijo previsok ali prenizek krvni pritisk (zanimivo, da oba), vračajoči se glavobol, zobobol, začetno vnetje slepiča, revmatizem, nespečnost in živčno izčrpanost. Drugi zdravniki pa zdravijo še mnoge druge bolezni.

»Sestra čebela« nam koristi res na mnoge načine: Pri neabiranju medu s poleti po

cvetih prenaša cvetni prah in s tem omogoča oplojevanje cvetov, ki bi drugače ostali jalovi; nabira med, ki je redilen in zdravilen; izdeluje vosek: matični mleček, to je hrana, s katero čebele gojijo in redijo matice, služi za pripravo mnogih zdravil in poživil. Tu smo pa videli, da so tudi piki koristni za naše zdravje, in to so piki, pri katerih čebela izgubi svoje življenje.

* *

Krave sivorjave švicarske in holštanske pasme

Vodstvo rodovnika v pokrajini Parma je lansko leto nadzorovalo mlečnost 3487 krav sivorjave švicarske pasme in 2022 krav holštanske (frisona italiana). Od 2432 krav sivorjave in 1399 krav holštanske pasme, ki so zaključile svojo molznost v letu 1961, priobčujejo podrobne podatke. Pri sivorjavi švicarski pasmi ni 15,3% krav, pri holštanski pa 15,6% dalo toliko mleka ali toliko, kot je potrebno za vpis v rodovnik. Ostale krave so razdeljene v 3 skupine, in sicer v privesnice (s prvim teletom) in v take, ki so imele drugo ali že več telet. Proizvodnja mleka je znašala v 305 dneh po skupinah sivorjave švicarske pasme 3127, 4000 in 4393 litrov, pri holštanski pasmi pa 4024, 4597 in 4937 litrov. Od 20 najboljših krav z več otelitvami jih 10 ni doseglo predpisanega najnižjega odstotka tolsče v mleku — 3,2% in jih po pravilih morajo črtati iz rodovnika. S tem pa niso zadovoljni mnogi živinorejci, ki pravijo, da je treba upoštevati celokupno tolsčo vsega mleka, namolzenega v molzni dobi.

Iz tega je razvidno, da je holštanska pasma precej bolj mlečna oziroma molzna kot sivorjava švicarska. Zato pa je tudi mnogo bolj zahtevna in za naše kraške ter revne razmere sploh ni primerna.

Načrtovanje in kmetijstvo

Pred meseci je sovjetska vlada povišala za 26% ceno mesa in masla, da bi dosegla zvišanje proizvodnje ravedenih dveh predmetov.

Moskovski list »Izvestija« z dne 6. septembra je priobčil uvodni članek, v katerem hudo napada kmete. Pravi, da so kmete pravi roparji, ker kupujejo po nizki ceni kruh in žito — ter s tem krmijo in pitajo perutnino, prašiče in goveda. Kruh in žito sta v Sovjetski zvezi sorazmerno zelo poceni, medtem ko je meso zelo drago in se sedaj lahko prodaja na prostem trgu, kjer se doseže — po uradni zamenjavi — okoli 6.500 lir za kg. Ker se v Rusiji, kakor tudi po vsem ostalem svetu, s 5 do 6 kg suhega kruha lahko priredi kg mesa žive teže, se očitno izplača kupovati kruh in žito ter rediti perutnino, prašiče in goveda.

»Izvestija« pišejo, da je tako ravnanje vredno vsega grajanja, posebno ker v Rusiji ni preobilice krušnega žita. Zato bo ruska vlada najbrž prisiljena poddržati tudi proizvodnjo mesa, ker ne more zvišati cene

Strupena živila

Borba proti pokvarjenim in izumetničnim živilom še ni dosegla zaželenega uspeha. Iz mnogih krajev prihajajo vesti o hudih posledicah zaradi uživanja pokvarjene hrane. V Gorici so v neki pekarni ugotovili, da peče kruh, ki vsebuje preveč vlage in je torej škodljiv za prebavo. V Benetkah je zdravstvena oblast zaplenila 15 stotov pokvarjenega olja. V Milanu je morala oblast zapreti neko mlekarino, ki je izdelovala pokvarjeno maslo. Prav tam se je zgodil tudi poseben primer, ki je spraval mladega delavca in družinskega očeta ob vid. Delavec Angelo Caprioli je kupil v mesnici konjsko meso za kosilo. Brž po jedi je vsej družini postalo slabo, ker je bilo meso staro in je le na umeten način ohranilo svežo barvo. Štirim družinskim članom so izprali želodce in jih rešili. Očetu je pa pokvarjeno meso vplivalo na vidni živec, da je skoraj oslepel. Z zadevo se zdaj bavi sodnija.

Dolgotrajna hranitev mleka

Na Angleškem so odkrili postopek, ki dovoljuje, da se mleko ohrani tudi 18 mesecev, kar je posebej važno za tropske kraje, kjer je premalo svežega mleka. Na komaj zmolženo mleko pustijo najprej vplivati nadzvočne žarke, potem pa mleko zledenijo, nato ga držijo pri toploti okoli 10° C pod ničlo. Ko pozneje mleko odtajajo se zdi takšno, kot sveže in tudi okus ni nič spremenjen.

SETima preobilico pšenice

Države SET so imele letos izredno dobro žitno letino. Francija je pridelala 140 milijonov stotov pšenice ali 40 milijonov stotov več kot lani. Nemški pridelek je znašal 152 milijonov stotov ali 28 milijonov več kot leta 1961. Tudi italijanski pridelek pšenice je bil letos za 15 milijonov stotov višji od lanskega. Torej vsaj eno leto ne bodo države SET potrebovale nobene inozemske pšenice, razen kvečjemu kot krmo.

Afiška slinavka prešla v Evropo

Pisali smo o nevarnosti, ki grozi evropski živinoreji od afriške slinavke (virus SA11), ki je mnogo hujša, kot so dosedaj v Evropi znani tipi. Takrat smo poročali, da je ta slinavka neposredno pred vrati Evrope, ker se je razširila po Turčiji, prej pa po ostalih srednjeazijskih državah. Danes prihajajo vesti, da se je pojavila v Grčiji, kjer jo skušajo zajeziti s pomočjo FAO (Mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano). Trenutno sta najbolj ogroženi Jugoslavija in Bolgarija.

žita in kruha. Posledica podržavljenja pa bo, da bo mesa še manj na razpolago.

Kje je rešitev tega vprašanja? Samo v gospodarski svobodi kmeta, ki bo usmeril in zvišal proizvodnjo za kritje najnujnejših potreb živilskega trga in pri tem iskal svoj dobiček.

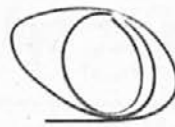
* *

Sviloreja izhirava

Po znatnem padcu sviloreje v letu 1960 je bil naslednje leto — 1961 majhen porast, letos pa je padec hujši kot pred dvema letoma. V nekaterih pokrajinah kot v Markah — se je sviloreja skršila več kot za polovico, v glavnih pokrajinah, to je Trevisu in Videm, pa se je skršila za 15%. Celotni letošnji pridelek znaša nekaj nad 5 milijonov kg, ki ne zadostujejo niti za kritje domače, to je italijanske industrije. Ljudje hočejo udobno življenje in pri sviloreji na par tednov nakopičeno delo odbija vse mlade ljudi.

V vrtincu

10.

R. B.

Majo je navdalo resnično veselje. Torej le ni zaprt, česar se je tako bala. Uganka pa zanjo še ni bila rešena. Zato ga je izprašujoče pogledala, ko se je igral s kavno žličko. »Ste se zelo zabavali na sinočnjem večeru?« jo je vprašal.

V začudenju je komaj odložila podstavek in je globoko razprla temne oči: »Kaj — vi veste —?«

Posmejal se je: »E, jaz vem marsikaj, gospodična Rayski. Kot slišite, mi tudi vaše pravo ime ni neznano. Čudim se samo temu, da me niste še izdali, čeprav ste našli v moji sobi dokazila.« Obrisal se je s prtičem in pasel pogled na njeni zadregi. Ona res ni vedela, kaj naj bi odgovorila.

»Morda zato ne,« je nadaljeval, »ker sem bil dovolj premeten, da sem vam dokazila spet izmaknil.«

Maja se je čutila kot ohromljeno. Vse se je vrtele okrog nje. Globoko je soplala. »Toda — gospod doktor — da — vi...«

»Jaz, da, v katerem ste vi, v moje veliko obžalovanje, videli zvitega trgovca z mamili.«

V trenutku je olajšana zavpila: »Ne — niste vi. Prosim vas pa, da mi poveste, kaj ste prejšnjo noč počeli v garaži?«

Samo je odložil prtič. »Tam sem se pustil aretirati samo na videz, da sem onega prelisil.«

»Vi ste torej tudi...?« Obstala je z odprtimi usti.

»Da, ljuba koleginja. Imam prav iste posle kot vi. Samo še nekoliko višje — pri mednarodni policiji. Moje pravo ime je Radič.«

Maja je v zadregi strmela vanj: »Moj Bog, jaz sem pa v resnici mislila...«

Položil ji je roko na rame. »Pomirite se. Prav isto sem mislil tudi jaz o vas. Sicer pa ni nič čudnega, če mi presojamo goste v hotelu tudi s tega stališča.«

»Kaj vam je pa dalo povod, da ste tako sodili o meni?«

»Zato, ker ste tista dva zavitka odnesli iz moje sobe.«

»Dovolite, kako ste pa mogli vedeti, da sem bila prav jaz tista oseba?«

»Prišel sem na to misel, ko sva plesala in ste vi napeljali govor na mamila. Vpra-

šali ste me, ali sem zdravnik in če bi vam mogel predpisati kako količino. Dobesedno ste rekli: In jaz sem mislila, da imate kaj tistega blaga, namreč kokaina. Opazovali ste me tako ostro, da sem brž pomislil, ta nastavlja past.«

»Od kod pa imate torej strup?«

Radič ji je natančno razložil, kako je prišel do njega. »Zdaj tudi razumete, zakaj ne streže več tukaj natakatar Zelenec. On in kletar sta bila danes aretirana. To so komaj ti mali, večji so pa še na prostem. Med te spada tudi gospod Delagoa, katere mu ste vi za petami. Priznati vam moram, da imate boljši nos kot jaz.«

Maja ga je debelo gledala. »Mislite resno? Vsekakor ste tudi vi precej doprinesli k temu.«

Samo se je namrdnil: »Ah kaj, le majhne ribe.«

»Nikar ne govorite tako, gospod doktor. Nekaj niti že imate v rokah. Moji uspehi so pa le sumničenja določenih oseb.«

»Pripovedujte, prosim. Morda bova oba skupaj le kaj otipljivega dognala.«

Maji so se veselo zasvetile oči: »Že mogoče, da se bova pri delu spopolnjevala. Vi že veste, da sem postala pozorna na tistega Portugalca. Mlada dama, ki je bila včeraj z njim, je hči nekega starinarja, ki je na sumu kot trgovec z mamili.« Pripovedovala je vse natančno. Radič jo je poslušal z največjo pazljivostjo. Oba sta nato razpravljala o vseh mogočih zapletkih in sklenila, da bi bilo potrebno skupno delo vsaj še nekaj časa tu v Trstu in Benetkah. Maja je z veseljem pozdravila ta predlog.

Svetlo so se lesketali valovi v zlatem soncu! Prijazno se belijo hiše in vile po zelenem pobočju med vrtovi in vinogradi. Daleč preko furlanske nižine se beli v snegu veriga Alp s šilastimi vrhunci in bleščečimi bregovi.

Krasen, poletno topli jesenski dan!

Samo je stal na krnu izletniškega parnika in opazoval mesto, ki se je naglo odmikalo. Voda se je prelivala iz sinje v zelenkasto barvo. Motorni čolni, jadrnice, brze jahte so križale parnikovo smer in drsele

z napetimi jadri na odprto morje.

Poleg Sama je sedela Maja, naslonjena na mizico in gledala proti obzorju.

Samo se je čučil samemu sebi, da je tukaj poleg dražestne tovarišice, namesto da bi z ekspresnim vlakom, če ne celo z letalom hitel proti Dunaju. Tolažil se je, da mora že tako še nekaj ugotoviti, sicer pa da mu nihče ne more zameriti, če si vzame dan počitka.

»Ljudje se pravzaprav ne znajo več od časa do časa sprostiti,« je prekinil moik. »V današnjem gonu za denarjem in užitek si ljudje ne privoščijo miru. Potrebno pa je tudi vsak dan nekaj prostih minut, da se živci zrahljajo. Dekoncentracije ne pozr.amo več.«

Maja ga je pogledala z velikimi očmi. Kam neki merijo njegove besede?

Čez hip se je posmejal: »Jutri je nedelja. Kaj bi bilo, če bi se tudi midva ravnala po tej modrosti? Nalijte bencina v svoj športni voz in odpeljite se nekam, kjer je lepo. Kjer vas ne bo nihče motil, kjer se boste otresli poslovnih misli. Meni pa bolj ugaja vožnja po morju. Ko sem bil mladenič, se mi je zdela prepočasna. Zdaj mi je pa najbolj všeč, če sedim na krovu pri čaši hladilne pijače in opazujem, kako se zeleni bregovi pomikajo mimo mene. Da, z leti se človek spremeni.«

Maja ga je očarljivo pogledala: »Veste kaj, gospod doktor? Me vzamete s seboj? Seveda, če sem vam všeč kot spremljevalka.«

Pa še kako mu je bilo všeč...

—0—

Naslednji dan sta res spet sedela na parniku. Pravega cilja nista imela. Pač, mimogrede sta si hotela ogledati starinsko viio gospoda Komija na nasprotnem obrežju. Morda jim bo odkrila kako sled.

»Nič naju ne ovira,« je menil samo, »da ne bi ob tej priložnosti združila prijetno s koristnim.«

O tem sta se že razgovarjala s policijskim nadzornikom Jordanom, ki je vključil v zadevo tudi krajevno policijo.

Na krovu se pa nista hotela o tem razgovarjati. Samo ji je pripovedoval o svojih potovanjih. Blodil je že skoro po vsem svetu. V New Yorku in Chicagu je proučeval gangsterstvo, družil se je preoblečen v mornarja z delavci po londonskih pristaniških krčmah, kot detektiv na velikih prekoceanskih ladjah je prišel v stik z mednarodnimi sleparji. (Dalje)

Morali so se zasmejati, toda razgovor je kmalu spet zadobil resnejši ton. Stvari, ki so jih obravnavali, so bile v bistvu vse prej kot zabavne.

Odločili so se za tretjo možnost. Sklenjeno je bilo, da se bosta skušala prikristi dva člana posadke, ki se sama prijavit za to, v središče Srečnega sveta. Spremljata naj ju dva prostovoljca iz starčevega plemena, če ju bo mogoče dobiti, kar bi vendarle verjetno v marsičem olajšalo njuno poslanstvo.

Krushnik se je takoj javil za to poslanstvo in temu ni nihče ugovarjal. Dovolj se je bil obnesel že na prvem ogledniškem pohodu. Javilo se je še več drugih, toda izbrali so mladega inženirja, enega najboljših tehnikov na »Liberty«. Bil je tih, mirer, človek. Siv šop las nad čelom je bil v čudnem nasprotju z njegovim mladostnim obrazom; bolj se je prilegal njegovim resnim, skoro otožnim sivim lasem.

»Mislim, da smo dobro izbrali,« je rekel profesor. »Krushnik je že dokazal svoj pogum in spretnost, razen tega je potrebno, da pošljemo v središče Srečnega sveta nekoga, ki ima smisel za socialno in družbeno organizacijo in bo znal prodreti v skrivnosti Srečnega sveta, kar zadeva strukturo njegove vlade in

Povzatek iz veselja

E. Z.

87.

organov oblasti. Ing. Morton pa bo — kolikor ga poznam — znal razvozlati tehnične skrivnosti Srečnega sveta. Obilo sreče, tovariša!»

Vsi so jima veselo nazdravili in profesor je dal prinesiti šampanjca, da so napivali na uspeh njune odprave. Marsikdo se je vprašal, če se bosta vrnila, in mu je bilo nekoliko tesno pri srcu. Onadva pa sta se kazala vesela.

»Najbolje, da nič več ne odlašamo,« je rekel profesor Magnusser. »Pripravita se za odhod in čez pol ure bosta dobila zadnja navodila. Medtem jih bomo izdelali.«

V resnici jima ni bilo potrebno niti toliko časa za priprave. Še preden je poteklo dogovorjene pol ure, sta se znašla spet v štabnih prostorih.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREGLED LETOŠNJE KOLESARSKE SEZONE

Na prvem mestu Belgijec Planckaert

Tudi kolesarji so končali svojo naporno sezono. Večina poklicnih kolesarjev zdaj počiva, nekateri pa so pričeli tekme na raznih dirkališčih Evrope, da tako zaokrožijo dobiček.

Ljubitelji kolesarskega športa so pazljivo sledili, kako so potekale razne kolesarske dirke. Zato jih gotovo zanima, kdo je letos žel največji uspeh. V letošnji sezoni je bilo na sporedu več stotin dirk in nastopilo je skoraj tisoč kolesarjev raznih narodnosti. Znani italijanski športni dnevnik «La Gazzetta dello Sport» je v eni izmed zadnjih števil objavil zanimivo razvrstitev letošnjih najboljših kolesarjev na svetu. Dnevnik je ocenil vse dirke po vrednosti tekmecev in zanimivosti ter ugotovil, da je samo 216 kolesarjev osvojilo vsaj eno točko. Od teh je največ Belgijcev, in sicer kar 56. Sledijo Italijani (49), Francozi (42) ter Španci (33), ki predstavljajo veliko presenečenje sezone. Tudi Nizozemec je precej, in sicer kar 17, zelo malo pa je Nemcev (8) in še manj Švicarjev (6). Na lestvici lahko zasledimo še tri Luksemburžane, enega Angleža in enega Irca.

LESTVICA POSAMEZNIKOV

1. Jos Planckaert (Belgija) 111 točk, 2. Rik van Looy (Belgija) 78, 3. Balmamion (Italija) 75, 4. Anquetil (Francija) 71, 5. Baldini (Italija) 67, 6. Daems (Belgija) 66, 7. Poulidor (Francija) 64, 8. Wolfshohl (Nemčija) 61, 9. Massignan (Italija) 58, 10. Defilippis (Italija) 57, 11. Altig (Nemčija) 55, 12. A. Desmet (Belgija) 50, 13. De Roo (Nizozemska) in Fore (Belgija) 48, 15. Junkermann (Nemčija) in Perez Frances (Španija) 46, 17. Stablinski (Francija) 45, 18. Woutres (Belgija) 43, 19. Taccone (Italija) 39 in 20. G. Desmet (Belgija) 38 točk. Sledijo drugi tekmovalci z manjšim številom točk.

Iz lestvice je razvidno, da je med prvo dvajsetorico kar sedem Belgijcev, ki so poleg tega osvojili tako prvo (Jos Planckaert) kot drugo mesto (Rik van Looy). Italijanov je pet, Francozi pa samo trije. Poleg predstavnikov glavnih omenjenih kolesarskih držav dobimo še dva Nemca, enega Nizozemca in enega Španca.

Če seštejemo točke, ki jih je doseglo deset najboljših kolesarjev vsake države, dobimo naslednjo vrednostno lestvico posameznih držav:

1. Belgija 521 točk, 2. Italija 450, 3. Francija 285, 4. Nizozemska 199, 5. Nemčija 198, 6. Španija 188, 7. Švica 42, 8. Anglija in Irska 37 ter 10. Luksemburška 22 točk.

Oglejmo si posamezne države in njih predstavnike. Anglija in Irska imata samo po enega kvalitetnega kolesarja in ta sta: Simpson ter Elliot, ki oba tekmuje za francoski ekipi. Dober kolesar je zlasti Elliot, saj se je častno izkazal tudi na svetovnem prvenstvu. ki je bilo letos v Italiji. Simpson pa je vztrajen kolesar in je zato nanizal kar 37 točk (kot Elliot) ter se tako uvrstil na 21. mesto svetovne lestvice.

Luksemburška je letos zelo razočarala, saj je nabrala samo 22 točk. Rekli bomo bolj, da je razočaral Charly Gaul (nabral je samo 16 točk!), ki je na 51. mestu! Ostala Luksemburžana sta Thull (4) in Gillen (2).

Tudi Švica se ni letos posebno izkazala. Nabrala je 42 točk in od teh je sam Graf nabral 25, in se tako uvrstil na 32. mesto. Ostali tekmovalci so nabrali zelo malo točk; Albisetti 8, Gimmi 4, Moresi 3, Binggeli 1 in Maurer 1.

PREGLED USPEHOV

Nemčija nima velikega števila kolesarjev, a so se vsi dobro držali. Nekateri Nemci spadajo med najboljše poklicne kolesarje, kot n. pr. Wolfshohl, Altig in Junkermann. Najboljši Nemec je bil Wolfshohl, ki je nabral kar 61 točk in se s tem uvrstil na 8. mesto svetovne lestvice. Tudi hitri Altig sodi med najboljše kolesarje na svetu; nabral je 54 točk in je na 11. mestu. Junkermann, ki se odlikuje posebno v etapnih dirkah, ima 48 točk in je na 15. mestu. Poleg te odlične trojice moramo

omeniti Renza (14), nemškega prvaka Puschela (11), Oldenburga (8), Gieselera in Kempera (vsak 2 točki). Najboljši Nemci seveda tekmujejo za francoske ekipe.

Izkazali so se letos tudi Nizozemci, ki so v vrednostni lestvici držav na četrtem mestu, torej tik za glavno trojko Belgija, Italija, Francija. Rekli smo že, da je na lestvici kar 17 Nizozemcev. Najboljši predstavnik te dežele je De Roo (40 točk), ki je na 13. mestu. Odlikovali so se še Geldermans (32 točk), 26. na svetu, nizozemski prvak Post (24), Rentmeester (22), Damen (19), Zilverberg (16), Hugens (13), Stolker in Maliepaard (9), Piet van Est (7) in Janssens (6); sledijo še drugi kolesarji Nizozemske.

Omenili smo že, da je na uvrstitveni lestvici kar 33 Špancev. Na lestvici posameznikov je Perez Frances, ki je nabral 46 točk, na 15., plezalec Bahamontes (23 točk) pa na 36. mestu. Opozoriti moramo, da je Španija kljub svojim 33 kolesarjem, v lestvici šele na 6. mestu. Ostali Španci, ki so nabrali količkaj točk, so: Karmany (20), Manzanque (18), Gabica (17), Suarez (15), Pacheco (14), Soler (13), Manzano in Pinera (11). Prvak Španije je Otano.

Francozi so letos zelo razočarali, čeprav je Stablinski osvojil svetovno prvenstvo in je Anquetil bil prvi na etapni dirki po Franciji. Če izvzamemo Anquetila (nabral je 71 točk), ki je na četrtem mestu, in Poulidora (64 točk), ki je na sedmem mestu ter še svetovnega prvaka Stablinskija (45 točk), ki je na 17. mestu, v ospredju ne najdemo nobenega francoskega kolesarja. Na 40. mestu je Lebaube (21 točk), na 56. mestu Mastrotto in Velly (oba 15 točk). Več kot deset točk so nabrali naslednji kolesarji: Anglade, Colette, Darrigade, Forestier, Novalles in Groussard. Zelo malo za tako velesilo, kakršna je včasih bila Francija.

Najboljši Italijan je mladi Balmamion, zmagovalc kolesarske etapne dirke po Italiji. Balmamion je nabral 75 točk, 3 manj kot drugoplasirani Van Looy, in je tako na tretjem mestu. Italijani so se letos častno izkazali v številnih dirkah, in zaradi tega opažamo med prvimi še druge kolesar-

je Apeninskega polotoka. Baldini (67 točk) je na petem mestu, Massignan (58) na devetem, italijanski prvak Defilippis (57) na desetem, Taccone (39) na 19. mestu. Odlikovali so se tudi: Adorni (35), Carlesi in Pambianco (oba 34), Trapè (27), Ronchini (24), Battistini (22), Cerato (18), Cribiori (17), De Rosso (16), Moser (16), Fezzardi (14), Mealli (14), Fornoni (12), Balletti in Nencini (11 točk).

Tudi letos so bili Belgijci najboljši. Člana italijanske ekipe Faema Jos Planckaert in Rik van Looy sta neusmiljeno gospodarila po vseh cestah Evrope. Planckaert je nabral kar 111 točk, in sicer kar 33 točk več od svojega »poveljnika«. Oster napad je nudil sorojakom tudi Daems, voditelj italijanske ekipe Philco. Toda če je Daems nabral 66 točk in je s tem na šestem mestu, sta med prvimi tako A. Desmet (50), 12. v lestvici, kot Fore (48), 13. v lestvici, oba člana naimočneje evropske kolesarske ekipe italijanske Faema.

PRESENEČENJA

Toda odličnih Belgijcev je mnogo in tako zasledimo na lestvici s precejšnjim številom točk še naslednje kolesarje: Wouters (43), G. Desmet (38), Dewolf (30), Hoevenaers (29), Schoubben (28), Van Geneugden (27), Schroeders (24), Melckenbeek (22), Van Aerde (20), Vandenberghen (18), Cerami (17), Molenaers (17) in Bracke (16).

Kakšni so uspehi zmagovalca Planckaerta? Bil je prvi v etapni dirki Pariz-Nica, 1. na etapni dirki po Luksemburški, 2. na etapni dirki po Franciji, 1. v dirki Liegi-Pastogne-Liegi, 6. v etapni dirki po Sardiniji in 6. v dirki po Flandriji. Vsekakor je bil Planckaert najbolj stalen kolesar letošnje sezone, čeprav njegova zmaga ne bo ugajala kakšnemu prefinjenemu strokovnjaku, ki bi rajši videl na prvem mestu Van Looya ali Anquetila. Vsekakor je prvo mesto povsem zaslužno. Če bi Van Looy ostal v taki formi, kot je bil v začetku sezone, bi ga morda lahko ogrožal, toda veliki Rik se je najprej poškodoval, nato opustil vse zahteve do končne zmage v korist sorojaka in sočlana.

Preseneča dobra uvrstitev Italijana Balmamiona, ki se je izkazal kot zelo odločen borec, posebno v etapnih dirkah. Če bo Balmamion nadaljeval po začetni poti, bo z lahkoto postal najboljši kolesar Italije, če ne Evrope in s tem sveta. Hiter je in hkrati dober plezalec. Presenetljivo je peto mesto že starega, vsaj v športnem smislu, Italijana Ercola Baldinija. Ta se je letos včasih ostro boril, čeprav je včasih neopravičeno opustil borbo. Dobra sta bila Massignan in Defilippis. Ni posebno zablistel Francoz Poulidor in prav tako Italijan Taccone.

ŽENA IN DOM

Zimska utrujenost

Mnogokrat se dogaja, da se nekatere ženske čutijo posebno v tem letnem času zelo utrujene. To se jim zdi zelo čudno, ker vedo, da so se v poletnem času mnogo sončile in naužile obilo svežega zraka. Zaradi tega ne bi smelo biti tako z njimi. Od česa je torej odvisna ta njihova utrujenost?

Pri tistih, ki se čutijo sedaj utrujene, lahko dvomimo, da so bile njihove poletne počitnice pravilno izkoriščene. Veliko je namreč takih, ki preživljajo počitnice tako, da pogosto plešejo in se preveč utrujajo. Počitek nastopi pri njih le ob časa do časa. Na ta način niso imele v poletnem času urejenega in sploh takega življenja, ki bi imelo za cilj počitek. Take osebe pozimi spoznajo, da niso pravilno preživele počitnice.

Toda utrujenost, skoro v vseh primerih, ni toliko telesna kolikor živčna. Tako osebo lahko primerjamo s strojem, ki dela, a ne daje zadovoljivih uspehov, ker mu nekaj preprečuje, da bi pravilno deloval.

Pri takih vrstah utrujenosti, ki niso opravičljiva (bolezen, preveliko dela), moramo skoro vedno misliti, da smo nehoti napravile nekatere napake pri sestavljanju jedi. Prav gotovo smo uživale enolično hrano in smo s tem prikrajšale organizmu celo tiste majhne količine vitaminov in maščob ki jih potrebuje za svoje delovanje.

Nekatere se morda sprašujejo: »Kako, torej se

ne smemo povsem odpovedati maščobi, ako hočemo shujšati?« Ne, maščob, naj si bodo rastlinske (olje, margarina) ali živalske (maslo, mast) ne smemo nikoli popolnoma črtati iz našega jedilnika.

Dalje se lahko še sprašujejo: »Ali je potemtakem samo nepravilna prehrana kriva, da smo utrujene?« V veliki meri, da. Mnogo važnosti ima pri tem tudi gibanje, šport. Tudi, kdor je doma ki dela »kilometre« od jutra do večera pri opravljanju kuhinjskih del, se mora dnevno sprehoditi vsaj pol ure na svežem zraku (naj si bo dež ali sonce). Mnogokrat smo leni in se raje vozimo s tramvajem ali avtom. Mehanizacija napreduje in vsi si želijo avtomobil; dobro, toda če se ne potrudimo, da dnevno tudi nekaj prehodimo peš, se bomo pred časom postarale.

Ali lahko telovadba nadomesti hojo? Telovaditi je bolj zamotano, kot hoditi; končno pa je težje v tem času telovaditi na svežem zraku kot pa hoditi.

Ali lahko utrujenost povzroči glavobol in vrtenje v glavi? Seveda, prav ti so znaki utrujenosti. Ako pridemo do teh znakov, posebno če se jim pridružijo še razdražljivost, otožnost, solze brez potrebe, ne bosta niti pravilna prehrana ne gibanje na svežem zraku mnogo pripomogla do popolnega okrevanja. Potrebno se je zateči k zdravniku, da nam pomaga s kako okrepčevalno kuro: fosfor, pomirjevalna sredstva, vitamini.

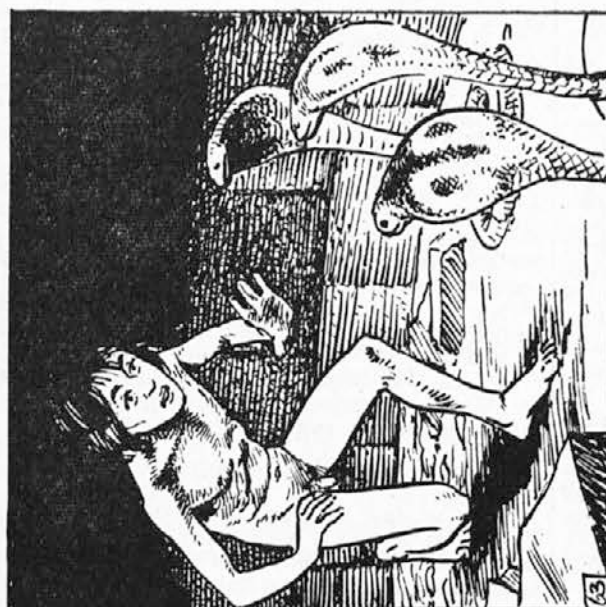

61. In res: ko se je mesec skrila za oblak, je Mavgli ves presenečen zaslišal na terasi lahne Baghira in njegove korake. Črni panter, ki je nesišno preplezal obzidje, je tih in neusmiljeno udrihal na desno in levo po opicah, ki so rjule od strahu in jeze. Končno so videle, da je panter edini napadalec in roj opic je planil na Baghira.

62. Pet ali šest opic pa se je medtem lotilo Mavglia. Odvlekle so ga na zid poletne hiše in ga pahmile skozi porušeno kupolo v globino. Ko bi Mavgli ne hodil v Balujevo šolo, bi se močno pobil, saj je padel dobrih deset čevljev globoko. Tako pa se je spretno ujel na noge in zaslišal iz teme grozeče sikanje.

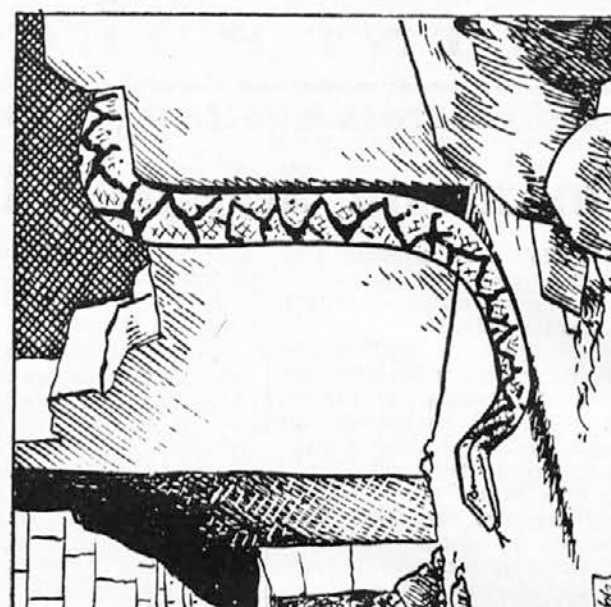
63. »Ene krvi smo, vi in jaz!« je zaklical v kačjem jeziku. V stari poletni hiši je bilo, kakor v vseh razvalinah v Indiji, vse živo naočark. »Vse klobuke dol!« so ga pozdravile nevarne kače, ki so v njem spoznale prijatelja. »Mirno stoj, bratec, da nas tvoje noge ne ranijo!« Mavgli je obstal in skozi odprto opazoval boj.

64. Baghira se je moral med podivjanimi opicami boriti na življenje in smrt. V celih rojih so visele na njem, ga praskale in grizle. Mavgli mu je zaklical: »V zbiralnik, Baghira! Zakotali se v vodo!« Panterju je dečkov glas vili novega poguma. Napel je vse sile in si z močnimi udarci krčil pot proti zbiralnikom za vodo.

65. Tedaj je od porušenega zidu zadonel Balujev bojni klic. Stari medved je hitel na bojišče, pripihal na teraso in takoj izginil v gosti trumi opic. Oprl se je na kolke, objel najbližjo gručo opic s prednjima šapama in začel z ujetnicami udrihati na levo in desno. Baghira se je končno rešil v vodo in se oddihoval.

66. Na zahodni strani, ki si jo je zbrala za napad Kaja, je bil zid najmanj porušen in kača je le počasi prplezala na vrh. To je bil vzrok njene zamude in zato je zadnja posegla v boj. Takrat, ko so napadajoče opice s svojim vrščanjem že prebudile skoraj vso džunglo, pa se je tudi kača velikanca spustila na bojišče.

Za
naše
najmlajše

11

ANDZUK
RIŠE: MIKI
MUSTER